

Kerkdienst Janskerk 2 juli 2017

Thema: Sint Jan in de Janskerk - De moord op een profeet

Lezing: Marcus 6: 14-29

Voorganger: Jasja Nottelman

Inleiding

Johannes lijkt het slachtoffer te worden van een hofintrige. Koning Herodes had Johannes gevangen laten zetten, vanwege diens kritiek op zijn huwelijksmoraal. Maar Herodes vreest de volkswede vanwege Johannes' populariteit – en 'hij hoorde hem gaarne', wat een ambivalentie... Maar dan grijpt zijn nieuwe vrouw Herodias de kans om de boeteprediker definitief uit haar wereld te laten verdwijnen. Een plastisch huiveringwekkend verhaal, van alle tijden, tot op vandaag... Hoe lastig vinden wij profetische mensen die op ons geweten inwerken? Wat doen we met hen?

Overweging

Mensen van God,

Televisie kijk ik amper meer, maar sommige series van Netflix intrigeren me mateloos. Het was even wachten, maar toen het laatste seizoen van 'House of Cards' eindelijk verscheen, was ik meteen weer gegrepen.

Voor wie (zoals mij als moeder regelmatig verweten wordt) 'onder een steen' geleefd heeft: House of Cards speelt zich af in het Witte huis in Washington, waarbij de hoofdpersonen Frank en Claire Underwood de macht grijpen. Frank wordt president en in de aanloop daar naar toe laat hij een spoor van lijken en andere verschrikkelijke dingen achter zich en in het laatste seizoen blijkt dat Claire daar bepaald niet voor onder doet.

Uiteraard kun je het hof van Herodes niet één op één vergelijken met *House of Cards*, maar het heeft er wel behoorlijk wat trekken van.

Het intrigeert wat daar gebeurt; wie heeft nu eigenlijk invloed op wie? Waartoe zijn mensen in staat als ze uit zijn op de macht? En hoe komen ze er toch toe?

Teunis (medevoorbereider) kwam tot de ontdekking dat het met de achtergrond van Herodes en Herodias niet best gesteld was. Hij dook in de geschriften van Flavius Josephus.

Herodias was een dochter van een oudere halfbroer van Herodes. Toen haar vader was overleden werd ze door haar opa, Herodes de Grote, de man van de kindermoord in Bethlehem, tijdens de geboorte van Jezus) uitgehuwelijkt aan een jongere halfbroer van haar vader, namelijk Herodus Philippus. (Opa Herodes had overigens kinderen bij 7 vrouwen)

Die jongere halfbroer was toen aangewezen als troonopvolger maar kort voor de dood van Herodes de Grote opzij geschoven voor een jongere halfbroer, de volle broer van onze Herodes, omdat zijn moeder betrokken zou zijn geweest bij een samenzwering tegen Herodes de Grote.

Het is niet duidelijk of Herodias met onze Herodes trouwde omdat haar man was overleden of verbannen, of dat ze gewoon van hem is afgepakt.

Na de dood van Herodes Grote heeft onze Herodes zijn broer, de wettige troonopvolger, opzij geschoven.

Ik bedoel maar, als dit je familiegeschiedenis is, dan valt het niet mee om daar 'gewoon' doorheen te rollen...

Niet verteld zondag maar wellicht aardig om te weten:

Dat blijkt ook wel:

Judea was een soort vazalstaat van het Romeinse Rijk en Herodes moest de Keizer boven zich velen. Hij had niet de titel koning gekregen, maar het iets lagere Tetrach. Toen de keizer een lager op de sociale ladder staand persoon die over een ander deel van Judea regeerde de titel 'koning' gaf, wou Herodes dat ook.

Opgestoot door Herodias die hem gebrek aan initiatief verweet tekende hij protest aan bij de keizer. Hoogmoed komt ten val en Herodes werd verbannen naar Spanje. Hij was toen 44 jaar aan het bewind geweest. Herodias volgde hem in ballingschap.

Salomé, de dochter van Herodias en haar eerste man trouwde met haar oom Philippus, een jongere halfbroer van haar vader en van haar stiefvader.

Oftewel, intriges te over in de geschiedenis van de Herodessen!

Ook dit verhaal waarin uiteindelijk de kop rolt van Johannes doet hier niet voor onder. Johannes is een lastig mannetje. Hij is lastig én hij dwingt respect af. Dat had Herodias wel door. Koning Herodes krijgt het er helemaal benauwd van als hij hoort over Jezus. Hij vindt dat er verdacht veel overeenkomsten zijn tussen deze man en Johannes de Doper zoals Herodes hem kent en die hij heeft laten vermoorden. Jezus is bekend, spreekt als een profeet en beschikt over wonderbaarlijke krachten.

En dan vertelt de evangelist Marcus als in een flashback wat er gebeurd is met Johannes.

Herodes was onder de indruk van Johannes. Hij had ontzag voor hem en beschouwde hem als een rechtvaardig en heilig mens en nam hem ook in bescherming.

Zoals Marcus het vertolkt:

‘Hoewel hij altijd in grote onzekerheid verkeerde als hij naar hem geluisterd had, bleef hij hem toch graag horen.’

Johannes zei dus dingen die hem ontregelden, die hem van zijn stuk brachten, waarvan hij dacht; hij heeft misschien wel gelijk. Ergens voelde hij wel dat Johannes het had over de ware dingen. De ware dingen, waarvan je diep van binnen weet dat ze zo zijn, maar die je ook uit je comfortzone halen. Het spreekt je daarmee ook aan op de dingen, waarvan je ook eigenlijk wel weet dat je ze niet goed doet, dat ze niet goed zijn voor jezelf en voor anderen. Maar om daar iets in te veranderen?

Herodias laat die onzekerheid niet toe, zij staat helemaal in de stand van ‘uit de weg ruimen, deze man zorgt alleen maar voor problemen.’ Ze ziet haar toekomst in het hof al in duigen vallen. Stel dat Herodes zich er echt iets van zou aantrekken dat Johannes zegt dat hij niet had moeten trouwen met de vrouw van zijn broer.

We dachten in de voorbereiding nog eens verder na over Herodes. ‘Herodes de onzekere’. Hij voelt intuïtief aan dat Johannes hem veel te zeggen heeft, dat hij het over de ware dingen in het leven heeft, maar Herodes durft er niet voor te staan. Hij laat zich snel weer afleiden, haalt bakzeil. Hij laat Johannes toch vermoorden ‘ook al bedroefde het de koning zeer.’ (vs 26) Hij weigert het verzoek van zijn vrouw niet, want de gasten waren er bij toen hij de eed had gezworen.

Herodes, onzeker en beïnvloedbaar;

ook in het evangelie naar Lucas zien we hem hetzelfde reageren: dan wordt er verteld dat Herodes heel blij is om Jezus te ontmoeten, ‘want hij wilde hem al heel lang ontmoeten omdat hij veel over hem gehoord had. Bovendien hoopte hij hem een wonder te zien doen.’ (23:8) Als Jezus hem dan geen antwoorden op zijn vragen wil geven, dan keert het voor Herodes en drijft hij de spot met Jezus.

Van nieuwsgierigheid, interesse, intuïtief weten dat deze mannen het over de ware dingen hebben, naar spot, uitkotsen tot de dood er op volgt.

Ik vind dat heftig, je bent niet door en door slecht (ben ik toch nog steeds geneigd te zeggen), maar je bent zomaar van je pad af te brengen. Liefde die omslaat in haat. In je onzekerheid van je afslaan, hoe heftig de consequenties ook zijn.

Het stelt de vraag naar je fundament, wat maakt dat je standvastig blijft, dat je je intuïtie voor de goede en ware dingen behoudt en ook volgt.

Dat je je kunt laten aanspreken door een profetisch mens zonder je van je stuk te laten brengen door anderen die niets moeten hebben van die goede en ware dingen.

Dat vraagt voor iedereen weer iets anders. Sommige mensen hebben als vanzelf dat innerlijke kompas, anderen hebben het nodig om daarin versterkt te worden.

Zodat je zonder angst en onzekerheid kunt leven, kunt staan voor wat je belangrijk vindt en zo van betekenis kunt zijn voor anderen.

Samen vieren kan zo'n versterkende werking hebben. Woorden die je aangezegd worden, liederen die je je te binnen zingt. Muziek. De stilte, waarin soms een stem te horen valt. Het gesprek dat je voert bij de koffie.

Om dan weer opnieuw de wereld in te gaan, weerstand te bieden tegen alles wat onzeker en angstig maakt. Open oog en oor te houden voor het goede en het ware...en het schone.

Zo moge het zijn.